

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛЬСЬКЕ ЛІКАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ПАТОФІЗІОЛОГІВ УКРАЇНИ

Другі наукові читання пам'яті професора Д. О. Альперна:
актуальні питання патологічної фізіології

*Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції*

м. Харків, 8–9 травня 2025 року

Харків – 2025

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛЬСЬКЕ ЛІКАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ПАТОФІЗІОЛОГІВ УКРАЇНИ**

**Другі наукові читання пам'яті професора Д. О. Альперна:
актуальні питання патологічної фізіології**

***Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції***

м. Харків, 8–9 травня 2025 року

**Харків
ХНМУ
2025**

УДК 616-092(082)

Д76

Затверджено
Вченою радою ХНМУ.
Протокол № 8 від 24.04.2025.

Редакційна колегія:

В. М'ясоєдов, В. Костевіч, Р. Вастьянов, А. Гоженко, С. Зяблицев, А. Лучинська,
Л. Руденко, М. Мирошніченко, О. Наконечна, В. Бібіченко, М. Кузнецова,
М. Ковальцова, М. Кучерявченко

Д76 Другі наукові читання пам'яті професора Д.О. Альперна: Актуальні питання патологічної фізіології : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Харків, 8–9 травня 2025 р.) / ред. кол. В. М'ясоєдов, В. Костевіч, Р. Вастьянов та ін. Харків : ХНМУ, 2025. 146 с.

У збірнику матеріалів міжнародної науково-практичної конференції представлено дані про історії патофізіології в Україні та світі; висвітлено результати комплексних клінічних та експериментальних досліджень щодо механізмів формування та розвитку типових патологічних процесів, хвороб та їх ускладнень, а також технологій їх діагностики, профілактики та лікування.

Матеріали конференції призначаються представникам наукових установ, закладів вищої освіти, молодим ученим, здобувачам вищої освіти та працівникам сфери охорони здоров'я.

Тексти тез доповідей представлено в авторській редакції.

УДК 616-092(082)

© Харківський національний
медичний університет, 2025
© Польське лікарське товариство, 2025
© Наукове товариство
патофізіологів України, 2025
© В. М'ясоєдов, В. Костевіч,
Р. Вастьянов та ін., 2025

СПОСІБ МОДЕЛЮВАННЯ ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ ДРУГОГО ТИПУ ПОЄДНАНОГО З ХРОНІЧНОЮ ХВОРОБОЮ НИРКИ ДЛЯ ОЦІНКИ ЙОГО ВПЛИВУ НА РЕПРОДУКТИВНУ ФУНКЦІЮ САМЦІВ МИШЕЙ Калейнікова О.М., Литвиненко А.П., Срібна В.О., Виноградова-Анік О.О., Вознесенська Т.Ю., Блашків Т.В.	51
СТАН ЕНДОГЕННОЇ ІНТОКСИКАЦІЇ У ЩИТОПОДІБНІЙ ЗАЛОЗІ ЩУРІВ З МОДЕЛЛЮ ГІПЕРГОМОЦИСТЕЇНЕМІЇ Камінський Р.Ф.	53
ВІДМІННОСТІ ПРОЛІФЕРАТИВНОГО ВПЛИВУ ФАКТОРІВ РОСТУ ЗАЛЕЖНО ВІД УМОВ КЛІТИННОЇ ВЗАЄМОДІЇ Качалова О.А., Портниченко А.Г.	53
НОВЕ РОЗУМІННЯ ПАТОГЕНЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ ДОБРОЯКІСНОЇ ГІПЕРПЛАЗІЇ ПЕРЕДМІХУРОВОЇ ЗАЛОЗИ Каштелян О.А., Люлько С.В., Савицький І.В.	54
ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ ЯК ПЕРЕДУМОВА ВИНИКНЕННЯ ГІПОВІТАМІНОЗУ ВІТАМІНУ Д СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ Ковальова А.О., Бойко С.Д., Бібіченко В.О.	55
ПОРУШЕННЯ АДАПТАЦІЇ ЩУРІВ З ЛЕГКОЮ ВИБУХО-ІНДУКОВАНОЮ ТРАВМОЮ ГОЛОВНОГО МОЗКУ Козлова Ю.В.	56
ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТАБОЛІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРИ АДРЕНАЛІН-ІНДУКОВАНІЙ ШЕМІЇ МІОКАРДА У ЩУРІВ Коломійчук Т.В., Рудницька Д.І.	56
ВИДОСПЕЦИФІЧНІ ВІДМІННОСТІ <i>STAPHYLOCOCCUS AUREUS</i> ТА <i>CANDIDA ALBICANS</i> НА ПЕРЕБІГ ПНЕВМОНІЇ В ЕКСПЕРИМЕНТІ НА ЩУРАХ Коляда О.М., Нестеренко А.М.	58
ФАГОЦИТАРНА АКТИВНІСТЬ ПРИ ПНЕВМОНІЇ В ЕКСПЕРИМЕНТІ НА ЩУРАХ Коляда О.М., Нестеренко А.М.	59
ВПЛИВ ВІЙНИ НА ВИНИКНЕННЯ КОНФЛІКТІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ Кузнецова М.О., Бібіченко В.О., Ковальцова М.О., Огнєва Л.Г., Кузнецова І.К. ..	60
ВПЛИВ РАЦІОНУ ХАРЧУВАННЯ НА ПОШКОДЖЕННЯ ПЕЧІНКИ ВАГІТНИХ ЩУРІВ ТА ЇХ ПОТОМСТВА Кузнецова М.О., Ковальцова М.В.	62
ЗАПАЛЬНА РЕАКЦІЯ МЕТАБОЛІЧНИХ ЗМІН У ГЕПАТОЦИТАХ ПРИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОМУ МЕТАБОЛІЧНОМУ СИНДРОМІ Кузьміна І.Ю., Бібіченко В.О., Кузьміна О.О.	63
СКОРОЧЕННЯ ЯК ОСНОВНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАКРИТТЯ ПОВНОШАРОВОЇ РАНИ Кулянда О.І., Кулянда О.О.	65
АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ФАКТОРІВ РИЗИКУ РОЗВИТКУ ГОСТРОГО ШЕМІЧНОГО ІНСУЛЬТУ Лебединець П.В.	66
РОЗРОБКА І ВИКОРИСТАННЯ ДЛЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ І ПОРАНЕНИХ ДІЄТИЧНИХ ДОБАВОК З РОСЛИННОЇ СИРОВИНИ Левицький А.П., Величко В.В., Юзьків Я.С., Шумивода Ю.А., Малиновський В.О., Селіванська І.О., Лапінська А.П.	67
ФУНКЦІОНАЛЬНА АКТИВНІСТЬ МОЗКУ ТА РІВЕНЬ КОРТИЗОЛУ У КОМБАТАНТІВ З ЛЕГКОЮ БОЙОВОЮ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВОЮ ТРАВМОЮ Левічева Н.О., Тіткова А.М., Шляхова А.В., Берченко О.Г.	68

released by inflammatory bone marrow neutrophils induces their mobilization via endothelial GPR81 signaling. *Nature Communications*, 11 (1). <https://doi.org/10.1038/s41467-020-17402-2>

3. Lawrence S.M., Corriden R., & Nizet V. (2020). How Neutrophils Meet Their End. *Trends in Immunology*, 41(6), 531–544. <https://doi.org/10.1016/j.it.2020.03.008>

4. Masucci M.T., Minopoli M., Del Vecchio S., & Carriero M.V. (2020). The Emerging Role of Neutrophil Extracellular Traps (NETs) in Tumor Progression and Metastasis. *Frontiers in Immunology*, 11. <https://doi.org/10.3389/fimmu.2020.01749>

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ВИНИКНЕННЯ КОНФЛІКТІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ

*Кузнецова М.О., Бібіченко В.О., Ковальцова М.О., Огнєва Л.Г., Кузнецова І.К.
Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна*

Війна в Україні призвела не тільки до появи фізичних травм, а також і до появи різноманітних порушень ментального здоров'я. Так, повсякчас в засобах масової інформації з'являються публікації щодо конфліктів як здобувачами так і між здобувачами і викладачами або викладачами і батьками, які закінчуються серйозними наслідками. Одним з проявів такого конфлікту в освітній сфері є булінг (Олійник А.В., 2020). Який власне є цькуванням, яке проявляється в психологічному або економічному чи фізичному і навіть сексуальному насильстві над людиною (Олійник А.В., 2020). Враховуючи те, що наразі вкрай розвинені цифрові технології то це сприяло розширенню можливостей для здійснення булінгу серед молодих людей. Саме тому вкрай актуальними є дослідження присвячені вивченню різних факторів, які можуть сприяти розвитку конфліктів в освітній сфері.

Метою даного дослідження було встановити вплив війни на виникнення конфліктних ситуацій під час здійснення професійної підготовки майбутніх лікарів.

Матеріали та методи. Під час проведення дослідження було залучено 46 здобувачів вищої медичної освіти, які навчались на I–III медичних факультетах Харківського національного медичного університету з 1 по 5 курси. Для реалізації зазначеної мети дослідження було використано описовий та соціологічний методи дослідження. Так, для цього було досліджено публікації опубліковані в фахових медичних виданнях, а для реалізації соціологічного методу дослідження було використано спеціально розроблений опитувальник, який поширювався за допомогою Google-forms через різноманітні соціальні мережі, наприклад, Viber, WhatsApp, Telegram тощо. Перед початком дослідження здобувачів інформували щодо змісту та цілей і задач даної наукової роботи.

Результати дослідження. В ході аналізу даних отриманих під час дослідження відповідей здобувачів, було отримано такі результати: 68 % опитаних стверджували, що мали погіршення стану свого здоров'я, водночас інші 32 % відмічали погіршення саме з боку ментального здоров'я. Так, серед найбільш значущих порушень з боку діяльності нервової системи, які виникали у респондентів були: 43 % – безсоння пов'язане зі страхом за своє життя через нічні атаки окупантів; 22 % опитаних скаржились на постійне почуття тривоги навіть коли була відносно спокійна обстановка; 20 % респондентів стверджували, що стали більш нервовими і подразливими; 15 % – мали постійний нав'язливий страх, що на них буде здійснено нападі що за ними стежать, навіть, якщо вони в цей час перебували вдома.

Водночас 27 % опитаних вказали, що стали жертвами булінгу здійсненого як викладачами так і одногрупниками, інші 73% вказували на почастишання конфліктів, при цьому як основну причину вказували не зовсім адекватне сприйняття ситуації з їх боку. Водночас, 43 % респондентів зазначили, що мають неконтрольовані напади агресії, які виникають навіть без об'єктивної на то причини інші респонденти (57 %) вказують що не мають таких проблем.

Серед найбільш частих причин конфліктів серед здобувачів і викладачів, були вказані: зачіпання людської гідності з боку викладача або одногрупника (48 % респондентів); висміювання релігійних переконань з боку одногрупників або викладачів (39 % опитаних); недотримання моральних та етичних норм спілкування між викладачем і здобувачем (13 %).

Водночас розбір кожної конкретної ситуації вказав, що тільки в 35 % випадків дійсно зазначені причини мали своє значення, а в інших 65 % мали місце наслідки війни, немотивована і неконтрольована агресія, недосипання, постійне почуття страху і тривоги, які і впливали на необ'єктивну оцінку ситуації і сприяли розвитку конфлікту.

Крім того, 56 % опитаних стверджували, що стали жертвами онлайн знущань з боку своїх колег, які висміювали та принижували їх професійні якості під час спілкування в онлайн – чатах.

Орієнтуючись на дані опубліковані в фахових виданнях можна зробити припущення, що одним з факторів, які призводять до конфліктів в освітньому середовищі є особливості виховання, а саме не достатня толерантність, що своєю чергою пов'язано з тим, що війна призвела до того, що або у батьків не має часу на виховання через більшу спрямованість їх зусиль до набуття матеріальних благ або такі діти мають не повну родину, оскільки їх батьки або загинули через війну або втратили батьківські права (Редько С.І. та ін., 2015, Калаур С.М., 2010).

Не менш важливим фактором є нестача життєвого досвіду, який дозволить сформувати більш гнучкі форми поведінки в конфліктній ситуації, що можливо набути лише з досвідом і за допомогою досвідчених фасилітаторів (Кравцова Т.О. та ін., 2023).

Крім того, не варто забувати і про біологічне походження агресії та незрілість емоційно-вольової сфери молодшої людини. Так, за даними літератури появу агресії можна пояснити з діяльністю мигдалини та префронтальної кори, яка є центром контролю агресії. Коли вона більш активна то людина здатна більш здатна контролювати власні агресивні імпульси, відповідно до цього чим мене вона активна тим менше людина здатна їх контролювати (Муханова О. та ін., 2019, Кукурудза Т., 2014). Крім того, на виникнення агресії впливають тестостерон і серотонін, при чому як у представників чоловічої так і жіночої статі. Хоча це твердження базується і на дослідженнях, які своєю чергою доводять кореляцію між рівнем цих гормонів та розвитком агресивної поведінки, проте більш науково значущих пояснень цього явища поки не має. Крім того, негативні емоції, які пов'язані з війною можуть посилювати агресію, що своєю чергою також сприяє розвитку конфліктної ситуації (Панченко Т. та ін., 2019).

Незрілість-емоційно вольової сфери здобувача, що також проявляється тим, що хоч молода людина фізично виросла, проте не почала дорослого життя застрягнувши десь посередині свого розвитку (Лисенкова І.П., 2017), що проявляється інфантильною поведінкою та категоричною відмовою брати на себе відповідальність за наслідки прийнятих рішень (а це особливо важливо в професійній діяльності лікаря) і фінансова нестабільність, що також сприяє появі конфліктів з колегами та викладачами.

Висновки. Отже, засновуючись на даних проведеного дослідження слід зазначити, що війна в Україні призвела не тільки до фізичних травм але і до порушень ментального здоров'я, що своєю чергою до різкого зростання числа конфліктних ситуацій, а також булінгу в освітньому середовищі. Разом з цим одним з факторів, який до цього призводив є недостатнє виховання та незрілість емоційно-вольової сфери здобувача, які своєю чергою пов'язані або з недостатньою або надлишковою батьківською опікою. Це призводить до того, що такі особи стають активними учасниками конфліктних ситуацій, які перешкоджають здійсненню професійної підготовки здобувачів, оскільки вся увага, як викладача так і студентів прикута саме до вирішення даної проблеми.

Ключові слова: конфлікт, освітнє середовище, війна, майбутній лікар.

Література:

1. Олійник А.В. (2020). Булінг та конфлікт в освітньому середовищі: причини та відмінності. *Практична психологія у сучасному вимірі: XI міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів і науковців (29 березня 2020 року) Дніпро, України. Університет імені Альфреда Нобеля. 2020. 212 с. (с. 137) .*

2. Редько С.І., Панченко А.Г. (2015). Дослідження мотиваційних джерел педагогічних працівників як чинника успіху загальноосвітнього навчального закладу. *Педагогічний процес: теорія і практика*, 3–4 (48–49), 29–34.

3. Калаур С.М. (2010). Попередження та розв'язання конфліктів в освітньому середовищі вищих навчальних закладів. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: педагогіка*, (3), 126–130.

4. Кравцова Т.О., Берун І.В. (2023). Коучинг як метод вирішення конфліктних ситуацій в освітньому середовищі. In *The 8 th International scientific and practical conference "Scientific progress: innovations, achievements and prospects" (May 1–3, 2023) MDPC Publishing, Munich, Germany*. 2023. 438 p. (p. 210).

5. Муханова О., Шепелева О. (2019). Міжособистісні конфлікти в освітньому середовищі. *Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання*, 24, 64–72.

6. Кукурудза Т. (2014). Причини виникнення підліткової агресії. *Social work and education*, 1 (1), 76–81.

7. Панченко Т., Бородіна О., Дивинська Ю. (2019). Особливості прояву агресії та девіантної поведінки підлітків: медико-біологічні чинники. *Редакційна колегія*, 124.

8. Лисенкова І.П. (2017). Психології емоційної сфери дітей із затримкою психічного розвитку. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки*, (6 (1)), 196–200.

ВПЛИВ РАЦІОНУ ХАРЧУВАННЯ НА ПОШКОДЖЕННЯ ПЕЧІНКИ ВАГІТНИХ ЩУРІВ ТА ЇХ ПОТОМСТВА

Кузнецова М.О., Ковальцова М.В.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Захворювання органів шлунково-кишкового тракту (ШКТ), за даними статистичних досліджень посідають третє місце в структурі причин захворюваності населення України та країн Європейського союзу (Pinheiro-Castro N. et al., 2019). Водночас, особливе занепокоєння викликає факт зростання питомої ваги патології гепатобіліарної системи в структурі захворювань ШКТ. Крім того, виявлене зростання поширення даної патології серед дітей та молодих осіб (Pinheiro-Castro N. et al., 2019). Відомо, що серед причин, які призводять до розвитку патологічних процесів в печінці особливу роль відіграє якісно або кількісно змінений раціон харчування. Це підтверджується науковими дослідженнями, які доводять роль надлишкового раціону харчування в розвитку артеріальної гіпертензії (Nani A. et al., 2021), атеросклерозу і ожиріння (Volaco A. et al., 2018), порушень в видільній (Meléndez-Salcido C.G. et al., 2022) та репродуктивній системах (Silvestris E. et al. 2019) тощо. Водночас накопичено недостатньо даних щодо впливу раціону харчування на структурно-функціональний стан печінки в системі мати-плід.

Метою даного дослідження було встановлення впливу раціону з надлишком білків, жирів та вуглеводів на структурно-функціональний стан печінки вагітних щурів та їх новонародженого потомства.

Матеріали та методи. Дослідження виконане на 13 щурах популяції WAG, яких було розподілено на дві групи: 1 групу – складала щури, які отримували базовий раціон віварію без обмеження доступу до води, та 2 групу – складала тварини, які за тиждень до підсадки самців та протягом всієї вагітності отримували раціон зі збільшеним вмістом білків, жирів та вуглеводів, а замість води отримували 20 % розчин фруктози. Проведено комплекс морфометричних та біохімічних досліджень сироватки крові. Морфологічне дослідження тканини печінки проводилось у відповідності до загальноприйнятих методик. Біохімічним методом в гомогенатах печінки визначали показники ліпідного обміну (холестерин (ХС), тригліцериди (ТГ), фосфоліпіди (ФЛ), НЕЖК), які визначались за допомогою наборів реактивів фірми «Філісіт-Діагностика» (Дніпро, Україна).

Результати та обговорення. При аналізі отриманих при морфологічному дослідженні даних у самиць, було виявлено помірну проліферацію стромати та її проліферацію довкола центральних вен. Крім того, визначали достовірне зростання в 1,5 рази кількості двох-ядерних форм гепатоцитів а також неістотне зростання стромально-паренхіматозного індексу (СПІ) на 5,2 % за рахунок збільшення відносного обсягу стромати і зменшення паренхіми. Водночас у новонародженого потомства строма мала візуально нормальний вид і була представлена рихло орієнтованими колагеновими волокнами. Крім того, виявлене помірне зростання кількості двох-ядерних форм гепатоцитів (в 1,08 рази порівняно з показниками контрольної групи). Водночас показник СПІ не відрізнявся від групи контролю. Отримані дані, вказували на помірну активацію регенеративної активності печінки у новонародженого потомства. Водночас у матерів під час дослідження гомогенатів печінки відзначалось зростання вмісту ТГ

Наукове видання

**Другі наукові читання пам'яті професора Д. О. Альперна:
актуальні питання патологічної фізіології**

*Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції*

м. Харків, 8–9 травня 2025 року

Відповідальний за випуск М.С. Мирошніченко

Формат А4. Ум. друк. арк.18,25.

Редакційно-видавничий відділ ХНМУ,
пр. Науки, 4, м. Харків, 61022
izdatknmurio@gmail.com
vid.redact@knu.edu.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавництв,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції серії ДК № 3242 від 18.07.2008 р.